

LLUIS SALON

ASCÓ: LA POBLACIÓ, INDEFENSA

«L'informe Alonso»

Aquests dies és notícia a Catalunya un informe que ha estat utilitzat en medis ecologistes per denunciar la indefensió en què es troba la població pròxima a Ascó en cas d'accident nuclear. EL TEMPS ha aconseguit els documents, elaborats pel professor Agustín Alonso. Heus ací les claus de la polèmica.

Carles Ruiz

Fa dues setmanes, el nom d'Ascó tornava a l'actualitat i el poble, com sempre, se n'assabentava pels mitjans de comunicació. «La Generalitat amaga un informe que qüestiona les mesures d'evacuació d'Ascó», titulava un diari estatal. Alternativa Verde havia donat a conèixer el contingut d'aquest informe, elaborat el 1983 pel professor **Agustí Alonso**, i

realitzat per encàrrec del Departament d'Indústria i Energia de la Generalitat.

L'endemà, l'esmentat Departament feia pública una nota oficial que pretenia contraargumentar la «suposada ocultació de l'informe». Segons el Departament, l'informe Alonso «està a disposició de tothom, ja que figura en la Biblioteca del Parlament de Catalunya». El comunicat assenyala també que «l'honorable conseller d'Indústria i Energia, Dr. **Joan Hor-**

visita era demanar al conseller perquè la Generalitat permetia el funcionament de la central, «quan no sap les conseqüències que pot tenir un accident». «Sí que les sabem, perquè tenim l'informe Alonso», els va contestar el conseller. Llavors, li van demanar l'informe i, com que s'havia de fotocopiar, van quedar en tornar-hi més endavant.

«A finals del maig, vaig tornar-hi a recollir l'informe. Aquell mateix dia la revista *Integral* havia publicat les dades de la radioactivitat que havia caigut a Catalunya com a conseqüència de Txernobil. En la Conselleria hi havia mal humor perquè deien que era fals el que s'havia publicat —les xifres oficials eren més baixes. Em va rebre la secretària i em va dir que el

diuen que l'informe està fet i que és públic. Al setembre, quan torno de vacances, vaig al Parlament i em diuen que fins aquell moment no s'havia registrat l'entrada de l'informe. Llavors vaig trucar al conseller **Hortalà**, que em va enviar els tres volums de l'informe a final de setembre».

«Si l'objectiu de la Generalitat ha estat només la valoració dels aspectes econòmics, ho trobo molt greu. El que sí que puc afirmar és que de l'informe es desprèn que, amb els actuals plans d'emergència, la població es troba indefensa quan a protecció radiològica. Això obliga a replantejar el debat nuclear en tots els parlaments autònoms afectats. Es veu que ha de passar una catàstrofe... Alternativa

Vistes exteriors i interiors de la central Ascó-II.

talà i Arau, va lluirar l'informe personalment al senyor **Joan Carranza**, ex-alcalde d'Ascó i membre d'Alternativa Verde, a petició seva». A més, la nota destaca que l'informe és conseqüència d'una recomanació del Parlament, efectuada en la sessió del 30 de juny de l'any 1981.

«Aquesta recomanació és per la realització d'un informe tècnic que avaluï els costos directes i indirectes del màxim accident previsible en funció de l'entorn de les centrals nuclears d'Ascó per servir de base a un possible estudi de modificació sobre cobertures de risc». La nota finalitza afirmant que «les apreciacions que s'han fet d'aquest informe no s'adiuen amb l'esmentat estudi, que és únicament una avaluació de costos».

Joan Carranza i d'altres membres d'Alternativa Verde es van entrevistar, el passat dia 5 de maig, amb el conseller **Hortalà**. El motiu de la seva

conseller havia reconsiderat la seva opinió, que nosaltres en tergiversàvem les dades. Jo li vaig dir que nosaltres no tenim res a veure amb aquesta publicació i que demanava que el conseller canviés d'opinió. No surto d'aquí fins que no em donin l'informe, li vaig dir», recorda **Carranza**.

—«No s'ha amagat cap document. La Generalitat el va entregar al senyor Carranza i al diputat **Maties Vives**. L'informe s'ha elaborat des d'un punt de vista econòmic, i no des del punt de vista del Pla d'Emergència. No hi ha hagut una interpretació clara d'aquest informe», va declarar el senyor **Fortuny**, cap del Servei de Coordinació d'Activitats Radioactives. **Maties Vives**, diputat al Parlament del PSUC per Tarragona, va realitzar el mes de maig disset preguntes al Consell Executiu. «Un dels temes era saber com es trobava la resolució del Parlament feta el 1981. Al juliol em

Verde no ha fet sensacionalisme, sinó que ha actuat amb responsabilitat davant aquest tema tan important», declara **Santi Vilanova**, membre fundador d'aquest grup ecologista.

EL TEMPS ha localitzat el professor **Alonso** a Madrid. Només ens va fer unes petites declaracions perquè vol mantenir-se al marge d'aquesta polèmica. «Sóc un científic que es dedica a l'ensenyament i la investigació. De l'informe han assenyalat afirmacions fora de context. L'informe no és una crítica del Pla d'Emergència. En realitat, no tinc res a dir perquè l'informe ja no és de la meva propietat».

L'informe

«Els resultats indiquen que en menys de dues hores qualsevol individu situat a l'interior del cercle de deu quilòmetres hauria estat afectat pel pas del núvol radioactiu. L'anterior

resultat qüestiona l'eficàcia del l'evacuació com a mesura de prevenció per evitar o reduir els efectes derivats de l'exposició al núvol radioactiu, tant per irradiació externa com per inhalació, ja que serà difícil disposar del temps suficient per a portar-la a terme amb garantia d'èxit». Són algunes de les conclusions de l'informe Alonso que ara, tres anys després de la seva realització, arriba a l'opinió pública.

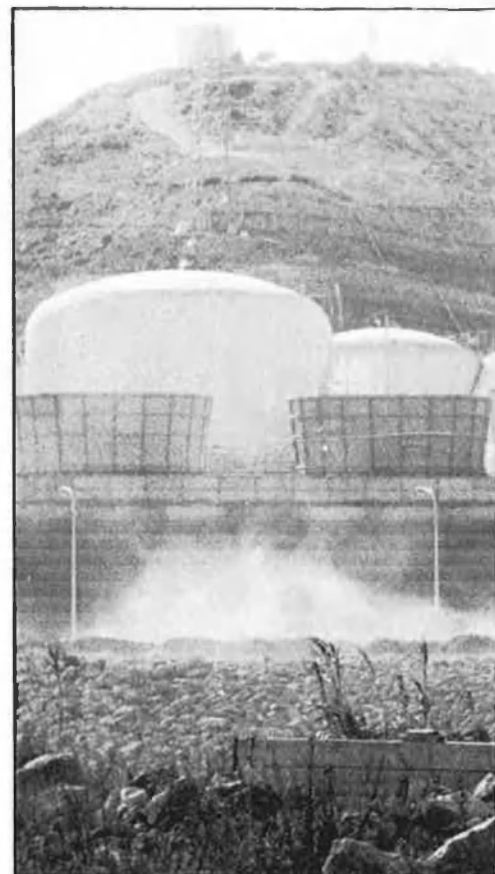
L'informe, que consta de tres parts, es titula *Avaluació dels costos directes i indirectes del major accident previsible en funció de l'entorn de les centrals nuclears d'Ascó*. El mateix professor Alonso explica, en les primeres pàgines, el concepte de *màxim accident previsible*: «(...) és necessari suposar que els productes radioactius s'escapen del reactor com a conseqüència d'un accident important, que es suposa o que es postula en base a successos possibles, dels quals resultarien riscos calculats no superats pels de qualsevol altre accident sobre el qual es basarà el seu estudi».

El mateix informe descriu l'accident sobre el qual el professor Alonso basarà el seu estudi: «L'accident consisteix en el trencament de la canonada principal d'un llac de circulació, en la branca freda, per donar els pitjors resultats. Es suposa que no funciona de forma adequada el sistema d'aïllament de la contenció, mentre que entra en funcionament el sistema de refrigeració d'emergència. Com a resultat d'això, el nucli no arriba a la temperatura de fusió, si bé se'n deterioren les vaines, deixant escapar, com a situació límit, tots els productes de fissió que s'havien acumulat en el buit existent entre el combustible i l'esmentada vaina. També s'alliberen tots els productes d'activació continguts en el refrigerant. Es suposa que l'accident ocorre quan l'acumulació de productes de fissió és màxima, al final del cicle d'operació». La fuga, que tindria una durada de mitja hora, produiria la sortida a l'exterior del dos per mil dels gasos nobles de fissió, l'un per deu mil dels isòtops de l'element iode, i el cinc per deu mil dels metalls alcalins, com també de quantitats menors dels altres radionucleïds.

El 1975 es va publicar

als Estats Units el *Reactor Safety Study. Wash-1400*, més conegut com l'informe Rasmussen. L'objectiu d'aquest informe era demostrar que la probabilitat d'un accident era molt baixa. Les conclusions d'aquest informe van ser molt contestades, sobretot quan quatre anys més tard es produïa l'accident de la central nuclear de Harrisburg. L'informe Rasmussen establiria per als reactors d'aigua a pressió (PWR) una escala d'accidents possibles. Aquesta escala, numerada de l'1 al 8 —sent l'1 l'accident més greu— ha estat utilitzada pel professor Alonso per a situar la magnitud de l'accident que ell descriu en el seu informe: «D'acord amb tot el que he dit, l'accident correspon a l'anomenada categoria de fuga vuit»; és a dir, l'accident menys greu dins l'escala.

Al setembre del 1983, quan Agustín Alonso entregava la darrera part del seu informe, el Consell de Seguretat Nuclear efectuava un altre informe encarregat pel governador civil de Tarragona i per l'actual alcalde d'Ascó. Es tractava d'estudiar l'informe Bremen —que l'ex-alcalde Carranza havia encarregat a uns científics alemanys— i d'analitzar —tal com ho feia l'informe dels alemanys— les possibles conseqüències d'un accident tipus PWR-1. En la pàgina 2 de l'informe del CSN es pot llegir: «Es descarta el PWR-1, el PWR-2 i el PWR-3, perquè són accidents que són remots, i en el futur s'estudiarà, com a màxim accident previsible, el PWR-4». L'accident de Txernòbil, segons

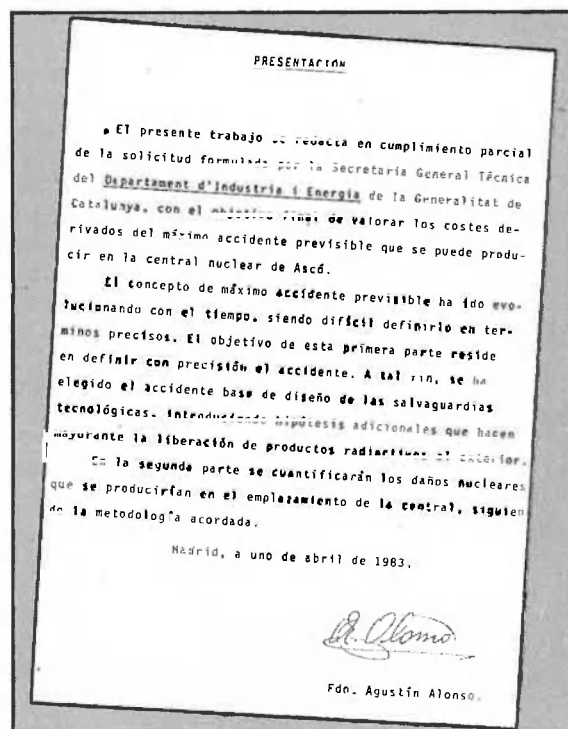

Dalt i a la dreta, exteriors de la central. Baix, presentació de l'informe Alonso.

els científics consultats, correspon quasi a la categoria d'accident PWR-1. «Alonso no pot ignorar els criteris del Consell de Seguretat Nuclear, que eren analitzar, com a màxim accident previsible, el PWR-4. Ell analitza el PWR-8. ¿Què passa aquí? Crec que hi ha hagut honestat i contuberni quan s'ha pretès donar uns resultats més petits dels que pertoquen», afirma Joan Carranza.

Penta «light»

Malgrat les declaracions del Departament d'Indústria i Energia i del mateix professor Alonso, que subratllen el caràcter estrictament econòmic de l'informe, Alternativa Verde considera que les conseqüències de l'accident descrit —«tot i que es tracta d'un accident desvaloritzat, com també els seus costos»— són suficients per a posar en qüestió el Pla d'Emergència Nuclear de Tarragona (PENTA). «El que és escandalós és que la Generalitat hagi consentit l'elaboració del PENTA sense tenir en compte aquest informe. Jo crec que és una actitud suïcida i un poc criminal, perquè es sotmet la població a un risc alt, i a una total indefensió radiològica. També és escandalós que la Generali-

viària, hospitalària... no hi ha serveis radiològics ni centres adequats» denuncia **Carranza**. La setmana passada, a títol anecdòtic, les pastilles de iodure de potasi d'Ascó estaven caducades des de feia molt de temps. El PENTA contempla que els metges dels pobles de les zones han de tenir-les per disribuir-les en cas d'accident.

Un altre punt en què Alternativa Verde manté una forta discrepància és en el de la probabilitat de l'accident descrit en l'informe. «En el supòsit que la vida d'un reactor fos il·limitada i que les seves característiques no variessin, tindrien lloc cinc accidents d'aquest tipus cada cent mil anys o un accident cada vint mil·lenis, per terme mitjà».

L'informe matisa que la presència de les dos unitats d'Ascó «duplicarà la freqüència de tal accident des del punt de vista de les conseqüències sobre l'emplaçament». «L'informe és una infravalorització total del que hi pot ocórrer en cas d'accident, és un intent de justificar que les centrals nuclears comporten un risc molt petit per les persones», comenta **Josep**

taria la possible contaminació cap a Flix, amb una velocitat entre 1 i 3 metres per segon (10,45 %). La segona direcció molt probable és la que procedeix del WNW (11,57 %), que portaria la contaminació cap a Vinebre i el pas de l'Ase». «La dosi primerenca és, en gran mesura, inevitable, a causa del curt període de temps que s'esdevé entre el començament de l'accident i el pas del núvol radioactiu, que impossibilita una evacuació...». Pel que fa a la dosi temporal, l'informe diu que «no es produiran danys nuclears apreciables per aquesta causa, ni amb caràcter immediat ni diferit, tret d'un lleuger increment de les malalties del tiroides en la població afectada propera a l'emplaçament».

La dosi crònica pot ser evitada, segons l'estudi, o reduïda amb la prevenció. L'evacuació de la població dins un radi de tres quilòmetres, la confiscació dels productes agrícoles, ramaders i industrials dins d'un radi de 10 quilòmetres, com també l'expropiació o ocupació temporal dels terrenys que es trobin dins d'aquesta àrea, per a la seva descontaminació, són algunes de les mesures preventives que aconsella el professor **Alonso**. També es contempla la incautació de la llet i d'altres productes de granja en un radi de 70 quilòmetres.

Alternativa Verde denuncia també el criteri de centrals de referència. Les dues centrals d'Ascó tenen dues centrals de referència als EUA: North Anna I i Josep M. Farley. Ambdues han de tenir els mateixos sistemes de seguretat, protecció, vigilància de la radioactivitat i tractament dels residus radioactius que les seves «germanes» americanes. L'informe Alonso afirma que «la referència a aquestes centrals dels EUA implica l'acceptació plena dels criteris de seguretat vigents en aquell país». «No ens consta que les centrals d'Ascó tinguin les mesures de seguretat que es van introduir en les centrals de referència després de l'accident de Harrisburg», explica **Santi Vilanova**.

«Una vegada determinat el risc d'una instal·lació, l'acceptació o el rebutjament dependrà del resultat d'una comparació amb un valor acceptable. La fixació d'aquest valor és una qüestió purament política, ja que està íntimament arrelada a la problemàtica social i econòmica de cada país», afirma el professor **Alonso** en el seu informe.

El 22 d'octubre, el Ministeri d'Indústria i Energia va renovar la llicència provisional de la Central Nuclear d'Ascó. □

tat hagi consentit l'elaboració d'un informe que contempla només un accident mínim», afegeix **Joan Carranza**. «És raonable suposar que resulti difícil l'evacuació de la població potencialment afectada a Ascó en menys de dues hores», es pot llegir en l'informe. «El PENTA és obsolet i inútil. No pot cobrir ni tan sols les conseqüències d'un accident mínim com el que descriu Alonso. El PENTA, per exemple, diu que es disposarà de 24 hores des del moment de l'accident fins que s'alliberin els gasos a l'exterior. Hi ha una manca total de xarxa

Puig, enginyer industrial i membre del Grup de Científics i Tècnics per un Futur No-Nuclear. «La mateixa NRC americana ha afirmat recentment que la probabilitat que passi un accident greu és d'un sobre dos. Com que els EUA possixen una quarta part dels reactors que hi ha al món, segons aquestes previsions, pot esdevenir-se un accident greu cada 8 anys, i és el que demostra l'experiència: Windscale (1957), Harrisburg (1979), i Txornòbil (1985)», afegeix **Josep Puig**.

«(...) La direcció més probable (del vent) és la de SSE (19,50 %, que por-